„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 нов. од сваког врста сваких ситних слова; за жир се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 172. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 10. НОВЕМБРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

ХАЈКА НА СРБИЈУ.

Заиста права хајка. — Од неког времена сва бечка штампа подигла читаву хајку на Србију, на радикалну владу, па и на самога краља Александра Они непрестано пребацују нелојално писање српске штампе против Аустро-Угарске, а не могу сами да науче, да је то не само нелојално, него прелази све границе пристојности, писати онако о једном страном владару. Бадава, нема „кшефта“, нема лиферација више у Србији, па зло по овдашњу господу Чиве. Ако који листић из унутрашњости Србије напише мало жешћи чланак, одмах је српска влада крива; ако српски народ мало даде одушке својим родољубивим осећајима, то је одмах нелојално држање против Аустро-Угарске. Немци послали своја два принца у Румунску и Бугарску, па подигли по новинама читаву дреку, како ће се крстити њихова деца, да се не изгубе за Немство и католичанство — а народу у Србији није слободно да води рачуна о милијонима своје рођене браће, којима прети опасност по њихово народно име Или су вар и Немци и Мађари какав „изабрани“ народ?! Виде господа, да је за увек одзвонило у Србији оним ивродима, преко којих су они могли комотно да усрећују српски народ и да шире „културу“, па отуда та дрека.

Први је започео ту хајку „Фремденблат“, званични орган министарства спољашњих послова, једним оштрим чланком, о којем је сада јавна тајна, да га је писао сам Калноки, а то су дочепали Мојсијеви потомци, па се сада надмећу, ко ће више нагрдити српску владу. „Нова Сл. Преса“ неки дан избацила је сву жуч на „неблагодарни“ српски народ, опомиње га на Сливницу и мисију грофа Кевенхилера у бугарском логору, а мудро ћути о том, ко је узрок Сливници и оној срамоти.

Но Чиве као да немају доста места у силним овдашњим листовима, него су прешли „ins Reich“, имајући извесно у виду, да убију кредит Србији у Немачкој. „Берлинер Тагблат“ има у броју од 9. нов. допис из Беча под натписом „Аустрија и Србија“. Ту се најпре спомиње познати „свињски рат“ са Србијом од пре неколико година, а то је била само мала претња, да се српски властодржци науче памети, јер као — Србија мора умрети од глади, ако Аустро-Угарска затвори своју границу српским свињама.

Берлински тај лист пише: „Сад Србија опет изазива више него икада. Држање њевино и у економском и политичком погледу врло је нелојално и аустро-угарска влада има од 1. априла непрестано повода, да се тужи на држање радикалне владе. Међу тим стање у Србији је врло жалосно и сумњиво и српски државници имали би и код куће пуне руке посла, да уведу поредак и безбедност, која је тамо врло жалосна. Хајдуштво је у пуном јеку, а отимачине и уморства су на дневном реду; трговина није никаква, порева се не плаћа, финанцијско стање не може бити рђавије и само изванредном вештином плаћају се камате на државне дугове, да се сакрије право стање ствари пред иноземством. Међу тим прави познаваоци, односаја у Србији не варају се и знају, да није далеко време, када ће Србија у пркос новом зајму, што га је помоћу страног капитала попримила, доћи у положај, да не може да сноси дугове и да их плаћа и тада ће наступити озбиљна криза. Па опет Србија изазива Аустро-Угарску јавним непријатељским агитацијама по Босни. Она прима и подупире бегунце из окупираних земаља и шаље своје мисионаре тамо. Српска штампа напада најжешће на Аустро-Угарску и проповеда ослобођење Босне и Херцеговине и осталих делова (!), где станују Срби, а поседује их Аустро-Угарска. На путовању краља Александра по Србији у једном пограничном месту начињен је био славолук с натписом: „Пут за ослобођење Босне.“ (Отрцана већ тема!) Официри српски учествују на непријатељским демонстрацијама против Аустрије и не само да нису по захтеву аустријског посланика кажњени, него су још позивани у двор и одликовани. Но то нису ни из далека сви греси, што их је Србија починила против Аустрије. Она непрестано вређа трговачки уговор, који је врло погодан по Србију, а којим је Аустро-Угарска показала велико милосрђе као моћан сусед Србији. То је захвалност Србије! Но овде су, чини се, већ изгубили стрпљење. Наравно још се не мобилизира војска, да иде преко Дунава и поседне Београд, јер има и других средстава да се обесним радикалима покаже, да и они морају поштовати уговор и одржавати међународне дужности. Ако се београдским властодржцима мили, да добију по ново свињски рат, могу га добити, па ако га Србија изазове, биће много одлучније вођен, него пре и љуто ће погодити Србију.“

По тим новинама заиста изгледа, да је Србија гровна земља. Она је на рубу пропасти у сваком погледу. Хајдуци, отимачина и уморство — страшне су то ствари! Па онда трговина и новчано стање тако је по њима трагично, да би се већ сутра могла читава Србија продати на добош. Пребацује Србији агитовање по Босни и шта ту свега не наводи, да би човек могао помислити, е је Србија земља дивљака и да је у њој највећи разврат Но могли би се ти „културтрегери“ оставити туђе бриге, па нека боље гледе, како је у њиховом „Reich“-у и у њиховој савезници, Аустро-Угарској. Ту, у својој кући нека они чисте, а Србија ће и без њихова велика „старања“ знати да удеси своје држање у економском и политичком погледу. Ако и има дуга, она је земља изнутра здрава, па ће све своје тешкоће, које су јој вајни либерали и њихова браћа напредњаци спремили, отклонити и повести Србију напретку. Културтрегерска хајка на Србију значи, да се ствари у Србији на боље окрећу.

Но откуда та хајка, и то баш сада? Где су јој узроци? Од куда црпе своје податке.

Заиста нам се ова питања намећу, када видимо ону нервозност, којом се халапљиво тражи силом узрока, да Србија изгледа неки изазивач за нешто. Нешто се иза брда ваља, — пак за то треба изговора, треба Србија да буде крива, да изгледа да је изазивала то нешто?

Па шта је то нешто?

Ми смо ту тајну већ открили, — то је Босна и Херцеговина.

Тулонски дани уплашили су господу на „балплацу“, они би им могли спречити тај залогај — те држе, да би добро било што пре свршен чин и прокламирати анексију тих српских покрајина.

Но то без повода, без узрока не иде, и пошто би анексијом Србији ударен био смртни ударац, то баш Србија треба да изазове, проузрокује то, она треба, она мора да буде крива.

Њу треба пред Европом преставити као бунцију. Зато се у свет шире разне лажи, зато се покушало извештачити устанак, зато се изазвала независна српска штампа да пише о тој ствари, за то се спомињу славолуци, за то се сумњичи сам краљ Александар, за то се прети мобилизацијом, трговачким и свињским ратом, за то се изиграва трговачки уговор да изазове оправдани отпор од стране српске владе, за то хоће да се пољуља кредит српске државе, да се доведе у новчану забуну и кризу.

За то камарили сметају босански бегунци, који су у мајки Србији нашли уточишта, те од њих гради агитаторе; за ту циљ употребљују оне гнусне измишљотине и не истине, од којих гамиже опозициона штампа у Србији: о равним хајдуцима, уморствима, отимачинама, о потрешеној личној и имовној безбедности, којима мисли опозиција да сруши данашњи режим.

Но опозиција тиме само служи непријатељима отаџбине, као што смо ето показали, тиме брука своју мајку домовину, убија јој углед и кредит.

Не би ли већ време било да опозиција престане са таком борбом, таком тактиком?

Или су јој своји страначки интереси већи од будућности српске, од будућности, која нам свима мора улевати снаге, наде и истрајности и у најтежим данима.

Но та будућност, не ће страдати од садање хајке.

Српска мисао победити мора.

Босна и Херцеговина српске су земље!

Р. ⊙ С.

ПОКРЕТ МЕЂ ОМЛАДИНОМ.

Будимпешта, 3. новем.

Мађарски шовинизам и заслепљеност, сами приморавају немађарске народе у Угарској, да заједнички браде себе, браде своје име, веру и народност од заједничког непријатеља. У место да посеју мир и љубав међу народностима, да им омиле љубав сорам отаџбине, те да сви заједнички порадимо на напретку заједничке нам домовине — мађарски претерењаци (шовинисте) данас лупају главу тиме, како да помађаре све и сва, да створе велики „мађарорсаг“, у коме ће се од најмањег детенцета до најстаријег старца не само говорити, него и дисати мађарски. То је данас идеја, то је цел њихова. Али у том „великом раду“ као да ће наићи на велике тешкоће, као да ће наићи на непријатеља, са којим се није шале ухватити у коштац, јер се тај непријатељ не да ни сабљи ни оружју ни тамници ни другим мукама, тај непријатељ, нема костију нема тела, то је само — дух, то је разбуђена свест народа. Ухватиће се и похрваће се мађарски шовинизам са великом светом идејом о слободи о свести народној. Борба ће бити — а већ је почела — огромна, тешка, борће се истина

ПОДЛИСТАК.

ОПКЛАДА

Написао Hugues le Roux.

— Напред, Маглоаре!

Морнар скочи у воду која јасно запљусну и док је с њега цурила вода, узео је уже, да вуче малу барку.

Међутим је стари патрон лађице рибарске седео на дасци; после се полагано успужао на катарку, јер је вукао и своје окатрањене чизме, те је утврдио горе на катарци уже. За тим су повукли обојица из све снаге и уже се затеже; барка се налегла на једну страну и полако се поче кретати и са шкрипом се попе на пруд.

Чим је била барка ван домашаја таласа, стадоше оба рибара и Маглоар рече:

— Чича Мартине, не бих ли могао изаћи на суво за по сахата, пре него што истоваримо рибу из барке?

— За цело хоћеш опет да трчиш за сукњом. За таке ствари увек имаш времена. Истовари најпре рибу.

Маглоар га с тугом послуша. Његово срце живо куца за неком пвањом из Сен Жуана, која увек носи у коси цвеће и радо се разговара са лепим момцима. Кад Маглоар није на мору, а он се наслони лактовима на прозор своје пријатељице и не скида ока са њене мале утије, која лети сваки час овамо-онамо.

Шта га то тако тамо задржава? Да ли је то мир те мале куће, или вито тело у лепе девојане? И ако Маглоар никада није ни руком додирнуо њен танки струк, ипак сав унутарњи живот мрнарев никада није излазио изван оквира овога прозора и често, када се Маглоар налазио на мору, кидала му је љубомора срце. И док се мучио тешким мрежама, морао је да мисли, да ли се можда какав други човек сада наслонио на њен прозор и девојка се можда на њега смеши, а он се диви њеном танком струку и витом телу.

— Погледај, Маглоаре, повика му чича Мартин, ето баш долази твоја Лизета, али не сама, него у друштву царинара, који изгледа, да је врло леп младић.

Морнар полако окрете главу. Опазио је један пар пред малим заливом; Лизета је носила пуну котарицу рубља, да га у води излупа. Маглоар се није љутио на њу за то, што је допустила царинару, да јој при том помогне, него се једио, што јој он сам није могао учинити ту услугу. Но ништа га није бунило, радио је као да се сав предао само своме послу.

Је ли Лизата погодила, шта се збива у у глави њеног пријатеља? Изгледа отприлике тако, јер му је издалека повикала:

— Јесте ли ви то чича Мартине. Јеси л' ти то Маглоаре. Јесте ли имали лова?

Маглоару се учинила Лизета још лепша и руменија, него ли обично, и да је царинар сувише љубазно погледа. Морнар није ни одговорио на девојчино питање, него је метнуо котарицу на леђа и пошао према води, да испере мрежу.

Све четворо су корачали према води, не говорећи ни речи. Чича Мартин с подсмешљивим лицем, царинар наметљајући униформу, Маглоар не скидајући очију са својих чизама, а девојка је била замишљена. Од стене одбијени одјек још је повећавао шум од ломњаве таласа о подножје стене. Стена је била врло висока; на врху јој, на коме је изгледало као да непосредно лежи небо, лепршало се јато морских птица, које су јаче ударале дугим својим крилима, кад би дошли на домак својим гњездима.

Да би прекинула несносно јој ћутање, рекла је Лизета царинару:

— Би л' ми смели донети неколико младих голубова, што их видим горе у гнездима.

Сва три човека су упрли поглед горе. У висину од неких двадесет метара угнездило се читаво јато морских птица и испружиле су вратове са жутим кљуновима из гнезда и увек, кад год би маторе дошле у близину, давале су крештањем знака својој радости.

Царинар рече:

— Није потребно пењати се горе, да вам их донесем, боље ће бити да вам убијем неколико мојом пушком

И баш је метнуо руку на „патронташ“, али га Маглоар задржа и ругајући му се запита га:

— Ви дакле не смете, да се горе успузате?

Очи су му при томе засветлиле; узео је руку царинареву и жестоко је сгиснуо:

Овај му оте руку и одговори:

— Па дед попните се ви, ако смете.

— Хоћете ли да огледам?

Први пут, од како су се данас срели управио је Маглоар свој поглед на Лизету. Мала се праља у исто време и поплашила и поносила тиме, што се та два човека препиру због ње и повукла је Маглоара за рукав:

— Је ли истина, Маглоаре, да се можете попети горе, да ми донесете галебова?

— Одмах ће те видети.

— Хвала, ја сам задовољна и тиме, што ви имате воље за то . . . али се ви не смете попети, јер је опасно . . .

Маглоар је махао главом.

— Онда нисте требали од мене захтевати, одговори јој.

— Али шта да радим са младим галебовима, Маглоаре?

— Можете их дати Јустину.

Он је откорачао до подножја стрме стене, да се почне пењати. Један га је глас звао натраг.

— Маглоаре!

И он се обрнуо.

— Шта је опет?

— Је си л' ти полудео? Имаш ли још памети?

То је био чича-Мартин, који се ражљутио и скрштених руку викао, а глас му је од љутине дрхтао.

— Хоћеш се одмах сићи?

Али Маглоар није попустио, него је мирно одговорио:

— Чича-Мартине, ја вас слушам у свему, где се што лаће тиче, али кад се што тиче галебова, — онда могу по вољи чинити.

— Али сломићеш врат.

Лизета је сва пребледела и склопивши руке повикала:

и светлост против лажи и мрака. А на чијој ће страни бити победа зависи од носилаца једне и друге идеје, зависи од њихове истрајности и пожртвовања, зависи дакле од нас, потиштених мађарских народности. На нашој страни је истина, на нашој мора бити и победа, а хоће ли заиста бити — понављамо и опет: зависи само од нас.

Па као што је мисао о помађаривању сада тема свих скоро мађарских политичара и новинара, ту мисао наследила је и мађарска омладина. Држе се зборови, из којих, због тесногрудости, бацају напоље све оне, који несу њихових мисли, њихових назора.

На овдашњем универзитету од немађарских народности највише има Румуна, па Срба и Словака. У округлом броју има свега до 150 и више. Од свих ових народности најчвршћи су Румуни, који и јесу тешка брига мађарских вођа, за њима се свагда истичу, ма да су бројем мањи Словаци. Српска омладина, морамо признати, по највише је заостала. Треба ли гдегод показати мађарским шовинистама да су народи Немађари живи и да бодрим оком пазе на своје име и друге светиње — Румуни и Словаци су свагда први.

Још у почетку рекосмо, да су немађарске народности упућене једна на другу, јер у снопу је и прут јак. То је давно опазила и омладина немађарских народности и као што се поговара, ова ће омладина гледати, да дође ближе једна другој, да се упознамо, да се збратимо те заједнички да полетимо у борбу за мило нам име и народност. Остварили се ова племенита и лепа замисао, добиће Мађари јасан доказ своје немоћи, шовинизам ће морати попустити светој истини и идеји слободе народности. И тек када се Мађари оставе овог гадног оружја, кад пусте сваког да живи својим именом, видеће, да Срби, Румуни и Словаци нису бунџије, да они толико исто љубе своју отаџбину, на коју имају и права. А дотле ћемо свагда бити готови, да се пустимо у бој и да бранимо своје име народно. Жеља је наша, да се ова замисао међу омладином и оствари, а дође ли до чега, ми ћемо о овом лепом делу свесне омладине и о њеном раду оп ширније проговорити

* *

МАЂАРСКА ОМЛАДИНА.

Будимпешта 6. новембра.

Шовинизам, који је овладао у појединих мађарских кругова, занео је и данашњу мађарску омладину. Семе, које је посејала данашња генерација пало је на плодно земљиште. Рад данашњих шовиниста мађарских, ухватио је корена и у будућој генерацији мађарској. И омладина, која ће за коју годину имати да се стави на чело народу свом, да му буде вођ у борби му за права своја, имаће тешке муке у животу и раду свом са заведеном данашњом омладином, а будућом интелигенцијом мађарском, која већ данас живи у том уверењу, да у Угарској живе само — Мађари.

Да је тако доказаће јасна чињеница. Ових дана био је сазван збор свеучилишних грађана пештанских. Цел том збору беше тај, да универзитетска омладина обележи своје становиште према црквеној политици владиној и да поздрави данашњу владу, на овом јој делу. Збору том присуствовало је неколико стотина универзитетских грађана. Збор овај, чија је већина била у рукама помађарене Чивутарије, мислио је, да ће цел своју олако постићи. Но, не би тако. На збор овај дођоше и они универзитетски грађани, који припадају румунској народности. И они, знајући зар, да Румуни не одобравају нити могу одобрити данашње политике владине, устадоше отворено против предлога, изнесеног на збору. А шта урадише Мађари и помађарени Чивути. Видев противнике своје у мањини, избацише их на простачки начин на поље, доказујући, да на том збору имају права говорити само Мађари и нико други. Дакле на оном универзитету, који добрим делом издржавају Срби, Румуни и Словаци, нема толеранције према њима, ту се они сматрају као уљези, а не као равноправни. У истини ово је жалостан појав. Но не можемо, а да не зажалимо, што Срби и они Словаци, који задржаше свој народносни понос, не дођоше и не потпомогоше Румуне на овом збору. Кад се решава тако питање, тада омладина не сме ћутати. Срби су требали — не осврћући се на наше партијске размирице — подићи свој глас овом приликом против црквене политике владине, знајући, да се главни захтеви у тој политици не слажу са битним установама православне цркве. Исто су то требали учинити и Словаци. И они су требали доћи, па ако не са верског, а оно са народносног гледишта обележити своје становиште према владиној политици. Да је тако било, не би дошло до скандала са Румунима, о ком данас мађарско-чивутски листови пишу с неким уживањем, јер она иста помађарена Чивучад, која је водила овим збором и која се умела растресати над појединцима, устукнула би — ако не пред већином, а оно — пред масом. А тако је требало да буде, јер данас, кад мисао о народносној солидарности хвата све дубљег корена, тада омладина ни једне народности не сме и не може — ћутати.

—а

СРПСКА НАРОДНА СКУПШТИНА

(5. новембра).

Потпредседник г. Павле Вуковић отворио је седницу у 10 часова.

По што су прочитане неке молбе и жалбе и упућене одбору, дато је одсуство неким посланицима.

Прочитан је указ краља Александра, којим овлашћује министра финансије, да поднесе народној скупштини на решење предлог закона о буџету за 1894. годину.

Секретар А. Ратарац чита ову изјаву г. Николе П. Пашића:

Народној скупштини! Овога часа дознадох, да ме је народно преставништво одликовало својим поверењем изабравши ме за председника народне скупштине. Тронут тим неочекиваним драгоценим поверењем, молим народно преставништво, да прими моју дубоку, искрену благодарност, да прими уверење, да ћу се старати ма где био, да оправдам и очувам високо поверење, којим ме је нар. преставништво одликовало. Нека би бог дао да краљ и нар. преставништво сложним и енергичним радом подигну углед драге нам отаџбине".

Скупштина се одазва са „живео".

У одбор финансиски ушло је 14 лица, а у одбор за преглед и оцену посланичких предлога њих седам.

Идућа седница заказана је за прексутра.

ТРОЈЕДНИЧКИ САБОР.

Загреб, 4. новембра.

Данас је свечано отворен сабор троједнички. Посланика је било прилично на окупу. На данашњој седници председавао је потпредседник саборски Васа Ђурђевић. Сабор је учинио достојан помен свом преминулом председнику Мирку Хрвату, изразивши записнички тугу и жалење своје и решивши, да се приреди у име сабора подушје. Учињен је помен и оним саборским посланицима и краљевским судијама, који су за време саборских ферија преминули. Прочитани су за тим неки заједнички законски предлози, који се тичу Угарске и Троједнице.

Од особите важности по нас Србе биће то, што је позната претставка српског нар. црк. школ. сабора у погледу вероисповедних школа данас упућена саборском одбору за „богоштовље и јавну наставу". Колико ћемо чекати на решење, у тој по нас Србе толико важној ствари, то ћемо видети. Само напред смемо тврдити, да то решење скоро неће угледати бела света. У своје време поднели су опозицијони бирачи котара илочког преко народног заступника г. Павла Јовановића протест против избора архимандрита беочинског данашњег екс-владике бачког Платона Телечког за заступника, који је самовољом бившег илочког котарског управитеља Симе Павичића биран на најнезаконитији начин. Протест тај испуњен је гомилом доказа о насиљима и незаконитостима, које су чињене и вршене при избору. Данас је тај протест упућен верификацијоном одбору саборском. Ми смо љубопитљиви, како ће и шта ће решити верификацијони одбор у овој ствари. Али ако има правде у Троједници, ако закон у њој није само пропија, тада верификацијони одбор мора уништити избор Платона Телечког, који и сам добро знаде, да је против воље већине бирача илочког котара отворио врата саборници троједничког сабора. Узме ли све то верификацијони одбор у обзир, тада ће као што мало час рекосмо, избор Телечков морати бити уништен и наређен нов. Не узме ли се праведни захтеви бирача илочког котара у обзир, тада ће се поново доказати, да у Троједници влада ли самоља и обест, која закон и правицу ногама гази. — Идућа седница саборска биће сад у суботу. На тој седници биће избор саборског председника, саборских перовођа и т. д. Данас се може за сигурно сматрати, да ће сабору троједничком за председника бити изабран Васа Ђурђевић. У клубу владине странке у овај мах та кандидатура није ишла тако глатко као што то обично бива. Неки Хрвати, а поглавито они из Загорја, вољни беху да бирају за председника саборског кога од виђенијих заступника — Хрвата. И тек, кад је бан изјавио, да је жеља му, да Васа Ђурђевић буде председником, поклонише се присташе владине овој жељи. Тако се и овом приликом одужио бан Хедервари своме љубимцу, који је до душе то од њега и заслужио, јер је у пркос оправданим жељама и интересима свога народа вадио за свог протектора кестење из ватре.

—А—

УГАРСКИ САБОР.

По свима изгледима овај саборски рад слабо занима посланике, јер ево и на седници од 5. новембра једва се скупило четрдесет посланика. Кад треба нападати на народности и кад треба што учинити против њих, онда се скупе, онда заједнички гракћу, не би ли се што пре њихов шовинизам наситио меса оних, који не ће да се помађаре. — Први је устао Никола Кун, устајући против те „аномалије", да у државним заводима за одгајивање коња служе чиновници, који нису Мађари и који нису узети из домобранаца, него се узимају из заједничке војске. — Гроф Гаврило Бетлен одговара, да он не би имао ништа против тога, али то се питање за сад не може тако брзо решити, али се нада, да се неће на то дуго чекати. — Приликом расправе о метеоролошким и астрономским заводима говорио је Ђорђе Хакенаст, тражећи, да се подигне државни опсерваторијум и то н. пр. у Старој Ђали, где се нуди бадава и земљиште. Прима се. — При расправи о рубрици за економско образовање предложио је Јован Рајтер, да се у Мађаровару подигне и трећи курс на економској академији, док се не установи економска велика школа. — Ернест Шпорзон захваљује министру, што је подигао вртарску школу у Радни. — Александар Кереши јавља са задовољством, да ће Дебрецин, ако добије универзитет подићи још и економски факултет о свом трошку. После још неких ситних ствари примљена је ова рубрика у целости. — Рубрика „рибарство" примљена је, без обзира на примедбе Отона Хермана. — Петар Ацел учинио је овај предлог на рубрику „како да се стане на пут филоксери": 1. Или да се подижу новчани заводи за зајам или ма којим другим начином да се помогне крајевима, који су опустошени од филоксере. 2. Нека министар у току 1894. год. подигне у знаменитијим крајевима, где се негује виноградарство, заводе за калемлење лозе, одакле ће сиротиња добијати лозу бадава. При подизању ових завода, нека се држи извесног реда, али сваке године нека подигне бар три така завода у појединим крајевима и временом ће свако веће место имати такав завод. Даље нека упути министар поједине поседнике винограда, да и сами дижу таке расадника, па нека их и материјално помаже. За што краће време нека поднесе законски предлог, да се оним поседницима, који подигну те расадника, опрости пореза за 30 година, а осталима, који имају песковито земљиште или који су засадили америчку лозу за 12 година.

У седници од 6. нов. настављена је расправа о виноградарству. Бела Бернат тражи, да влада даде виноградарима у зајам новаца, и то на дуже време, али без икаквих камата. — У истом смислу су говорили Гаврило Андреански, Седеркењи, Тоша Печи, Отон Херман и Алберт Киш. — Министар гроф Андрија Бетлен изјављује, да се то не може учинити, што траже предговорници; влада и онако много чини у том погледу, више него Француска. — После завршне речи Петра Ацела, гласало се за рубрику „виноградарство" и усвојена је без предлога Петра Ацела. — За тим је дошао на ред прорачун министра правде и том приликом је тражио Карло Варади реформе у администрацији, наиме: да се особље умножи. Пита министра, шта је са предлозима о грађанском и казненом поступку. Десидерије Силађи изјављује, да ће предлог о грађанском поступку пред адвокатским коморама и о казненом поступку скоро изнети пред парламенат. После тога је министар мало испрескакао Лудвика Мереја и седница је завршена.

Поглед по свету.

— Русија у средоземном мору. Један званичан брзојав из Атине поричe вест, да Русија хоће на грчком земљишту да подигне једну станицу, која би угљем снабдевала руско бродовље у средиземном мору. Петроградски извештач „Дељи Телеграфа" јавља, да Русија заиста то није ни хтела, него да Русија хоће да купи од Грчке једну поморску станицу за своје бродовље. Формални преговори у том погледу нису још отпочели, но руско бродовље пажљиво расматра Цикладе, те да је највише бацила око на острво Мило и Парос. Исто је тако, према извештају том, и Грчка вољна, да једно од тих острва прода, ако јој се буде само довољно висока цена пружила. Но вели извештач тај, у тој „довољно високој цени" лежи та тешкоћа, што би нови министар-председник Трикупис хтео да ту нађе не само финансијална, него и политична еквивалента. Али исти извештач дознаје, да ће Русија пристати на све услове и да ће свакојако гледати, да кад је већ дошла у средоземно море, да у њему за навек и остане.

— Ватикан и Словенство. Познато је, да је папа послао руском цару на дар један примерак глаголитског католичког мисала за црногорске католике са нарочитом наменом на њему. Овај акт дипломатске учтивости оснива се на том, што папа гледи у руском цару природног заштитника Словена, а и да покаже, како је

— Та оди доле, Маглоаре!

Он се чинио као да је и не чује, па пењао се на стену; већ је био неких десет метара високо од земље а чича-Мартин повика:

— Не буде тврдоглав, Маглоаре!

А он му повика:

— Али ја хоћу, да сам тврдоглав.

— А ти ради, шта знаш, ја не ћу ни погледати за тобом.

Старац заиста окрете леђа; сео је на пруд окренувши лице мору.

Маглоар се за часак био чисто прилепио уза стену, као слепи миш, и удисао у себе ваздух. Лизета и Јустин су од доле упрли поглед у њега. За тим се опет поче пењати, прсти му нађоше невидљиву пукотину у стени и он се ухвати за њу као кљештама, за тим је уздигао јака плећа, прса и цело тело и био је за један степен више. Испочетка, кад год би се мало попео, подвикнуо је тријумфујући. Али без сумње му је снага све више опадала, јер се све дуже одмарао и пужао се ћутећки горе.

Сад је већ био само неколико метара далеко од гнезда. Галебова гнезда су била на некој доста равној каменој плочи, која је била изнад празног простора, а стена је испод ње стрмо падала.

— Доста, добио си опкладу! викали су гласови с обале.

Можда их и не чује морнар. Или зар је тако безуман да сме и даље.

Под гнездом се исправио и стао на неки шиљак од стене, као на кав зид, који је био од прилике широк, као његова стопала, још му је преостало само да се ухвати за траву, која је по где-где израсла из стене. Али ваљда не ће свој живот поверити тако слабом ослонцу?

— Маглоаре, доста је, доста! Не чини тога за Бога!

На овај очајнички узвик окренуо се и чича-Мартин.

— Велики Боже!

Жиле у траве су попустиле и он се котрљао низ стену, а камење је с њим заједно падало. Покушавао је, да се дочепа траве, али она је попуштала и он клизи све брже и брже — изгледао је као мртвац — и тупо одјекну ударивши о земљу!... Изгледало је, као кад би пао џак влажне земље и ваљао се стеном. И сад мора тело пасти у празнину и ено га, пада. Глава и руке му висе — ено га, крај му је!

— Маглоаре, Маглоаре!

Девојка се хтеде бацити на тело, да га ухвати.

Та сплињена гомила меса није ни имала изгледа човечјега. Лизета је рукама сакрила лице, за тим се окрете и отрча одатле.

Чича-Мартин и царинар су остали сами, стојећи један на спрам другога, Јустин је чупао косу. Сагнуо се после према мртвацу, али га старац задржа, ухвативши га за руку.

— Да га ниси дирнуо!

За тим се старац сагнуо и окренуо је размрскану масу на леђа.

— Сиромах младић!

И бацивши дивљи поглед на ону страну, на коју је нестало Лизете, промумлао је:

— Можда је такав крај ипак за њега бољи. Он би се можда оженио девојком без срца, а онда би и горе било.

Превео **Бели.**

вољан поћи на сусрет и жељама Русије у погледу краљевине Пољске, на име да и католицима у Пољској дозволи литургију на народном језику.

— Италија смањива своје ратно бродовље. Из Рима јављају „Пол. Кор.“, да ће се италијанска мрнарица, која се састоји из три дивизије свести на две. Трећа дивизија биће разрешена. Узрок овом смањивању у сред овог до зуба наоружаног мира, јесте трајаво финансијско стање у Италији, које тражи штедње чак и на том пољу.

— Из Француске. 6. новембра је изабран за председника комори Казимир Перијер са 333 гласа. Влада је уторак прочитала своју изјаву и онда су дошле интерпелације због страјкова и амнестија. Ове последње су поднели буланжисте. Покушаји, да се странке уједине, непрестано трају. Републиканци владиновци држали су скуп у Бурбонској палати, не би ли се сва републиканска већина склопила у једну странку. На скупштини је било свега 115 посланика, а то за то, што није дошао Бирдо и његове присталице. И Бирдовљева странка је држала скуп и том приликом је Рајналд врло одушевљено говорио о Жил Ферију и Гамбети. Даље развио је програм републиканаца владиноваца. „Републиканои владиновци — вели Рајналд — хоће мир са црквом, одбијају ревизију устава, као и цепање цркве од државе и признају, да је потребно, да влада има већину, да би могла решити новчана, економска и друштвена питања“. За тим је скуп опуномоћио председника, да у случају потребе, може сазвати скуп ма када. — Руски велики кнез Алексије био је 6. нов. код председника републике Карнота. Дочекан је са свима војничким почастима. Карно и велики кнез разговарали се више од по сата сами без икаквих сведока. После подне је Карно вратио посету великом кнезу.

— Устанак у Бразилији као да добија други вид. Из Бразилије стиже вест, да је адмирал Кустодио Мело, прогласио опет царство. До сад је ова борба, која је стала више барута но крви, била двобој између председника републике и једног адмирала, који је отказао председнику послушност за то, што је овај повредио устав. Борба та имала је да реши једно државноправно питање. Па ни у тој борби *не хтедоше велесиле* адмирала Мела признати као правомоћну странку, која води рат. Сад, кад је Мело прогласио царство — још мање може то признање добити, јер се он бори против законитог система државног. Изгледа, да је Мело изгубио сву наду на какав успех, па је сад овим чином, избацио последњу карту. Монархисте у Бразилији би сад требали да се лате оружја, али је питање, колико их је и колико су снажни. Царска круна, ако се царство буде могло опет подићи, намењена је унуку бившег бразилијанског цара дон Педра по ћерци му Изабели, која је удата за грофа Аj-а. Папа му је (јер је млади принц одан католиштву) послао благослов — но врло је велико питање, колико ће тај благослов помоћи да се у Бразилији обнови царство.

Књижевност и уметност.

Репертоар београдског народног позоришта. У четвртак 11. нов. „Отмица сабињанака“, шаљива игра у четири чина, од П. Шентана. — У суботу 13. „Окови“, драма у четири чина, од кнеза А. И. Сумбатова. — У недељу 14. нов. Дневна представа „Милош Обреновић“, историјска драма у пет чинова, од М. Максимовића. У пола цене. У вече „Ђидо“, слика из сеоског живота у пет чинова с певањем, од Веселиновића и Брзака.

*

Педесетогодишњица Мавра Јокаија Јануара месеца прославиће се свечано педесетогодишњица књижевног рада познатог мађарског публицисте и књижевника Мавра Јокаија, чија су књижевна дела позната прилично и српском свету. Ова слава заталасала је све, што дише и осећа мађарски и она ће у истини бити величанствена. И ту имамо нешто да приметимо. Јокаијев књижевни рад славе Мађари, али политички рад његов осуђује велики део Мађара, јер он спада у редове оних немађарских политичара, који стоје врло близу Бечу. А како је Беч мио Мађарима, о том држимо, да не треба ни говорити. И они овом приликом заборављају Јокаија политичара, да приреде књижевнику Јокаију таку славу, какву је ретко који књижевник ма ког народа за живота свога доживео. — А како се ми понашамо према нашим књижевницима, који се донекле баве и политиком? Сетимо се само н. пр. Змаја, шта су с њиме либерали радили, и ми се морамо, хтели не хтели, у овај мах поклонити Мађарима. —а.

Вести из места и са стране.

Посвећење српске цркве у Бечу. Ономад у недељу, било је свечано посвећење новосаграђене српске цркве у Бечу, на коме је било и Његово Величанство Франц Јосиф са министром председником кнезом Виндишгрецом а осим њих још и ови гости: министар просвете Мадејски, министар Јаворски, бечки штатхалтер Килмансег, кнез Божидар Карађорђевић, српски посланик Барловац, барон Федор Николић и т. д. Храм је посвећен св. Сави, а посветио га је буковински митрополит и архиепископ Силвестар. Цар је на уласку у цркву целивао крст, који му је митрополит Силвестар пружио, а за тим, уз певање царске химне на српском језику, ушао у престол свој. Онда га је поздравио почасни председник бечке српске црквене општине, пуковник Стојић, нагласивши у поздраву свом нарочито српску оданост и привржености царској кући и захвалност на царевом прилогу на ову цркву, без кога општина не би могла саградити себи свој храм. А цар је на то одговорио: „Радо сам дошао на данашњу свечаност, која ево отвара и у мојој престоници Бечу храм божји вашој народности и вероисповести, која је у оба дела ове монархије као и у Босни и Херцеговини тако многобројна; у нади, да ће ваша општина исто тако религиозне осећаје као и осећаје лојалности, које су овај час изјављени, неговати и унапређивати, изричем моје признање свима онима, који су стекли заслуге да се ово лепо дело побожности оствари.“ За тим је било молебствије цара и дома му, а по том читање основног писма и сам чин освећења. На улици пред црквом стајали су у паради сви православни Срби војници босанско-херцеговачких батаљона, који се у Бечу налазе, са војничком музиком. Официри пак са 10 момака од сваке компаније били су у цркви. После посвећења држао је цар серкл и ословио прво митрополита Силвестра. Пуковнику Стојићу је рекао, да је црква врло лепа и да се радује, што је тако брзо саграђена и посвећена. Том приликом је приказао бечки штатхалтер гроф Килмансег, црквени одбор и то: председника Ђорђа Остојића, Александра Стову, Јосифовића, Хаџи-Ристића, Бајића, Деспинића и Тодора Остојића. Цар је за сваког члана одбора имао лепу и љубазну реч. По том су приказани цару сви они, који су радили на овој цркви: грађевинар, сликар и т д. Око полак 12 часова пошао је цар из цркве праћен царском химном и громким усклицима: Живео!

† **Владислав Сеђењи Марић,** judex curiae, умрло је 7 нов. у Стоном Београду. Родио се 1808 године. Каријеру своју отпочео је у пештанској жупанији као почасни подбележник. 1832. дође у дворску кенцеларију и постане почасни тајник. После четири године, кад му је било 28 година, постане у Бечу дворски саветник, а годину дана доцније подканцелар, За време 1848. године није играо никакву активну игру. Више пута се повлачио у приватан живот, али је на директно захтевање самога краља опет ступао у јавност. Judex curiae постао је 1883. године, на место убијеног Мајлата. Сахраниће га у Чори, у породичној костурници.

Динамитска експлозија у Марсељу. У Марсељу збиља се пред зградом 15. војног збора страховита експлозија. Разпрштела се по свој прилици динамитом напуњена 30 цм. висока лимена кутија, од које су нашли поклопац. Кутија је била положена у стражарницу, која се налази у зиду са свим близу дворане, у којој се задржавају часници од службе Ударац од експлозије био је страховит. Зид је порушен, сви су прозори полупани, ништа није остало цело. На срећу није нико страдао. Један часник од службе, који је био на кревету у дворани спавао, није озлеђен, ма да је дворана пуна рушевина. Околне зграде, међу којима се налази женски лицеј и потрошарински уред, знатно су оштећене. Власти су с места повеле истрагу, те је сву ноћ трајало тражење, — како се чини без успеха. Мисли се, да је кутија с динамитом подметнута у намери, да се поруши цела зграда војног заповедништва.

Чудноват тестаменат. Недавно у Паризу умре нека госпођа грофица, која је оставила у тестаменту своме пет милијуна франака оном господину, који проведе годину дана с њом — у гробу. Да је бар расписала оваку награду за своје последње године, још би човек могао разумети ову лудорију, а овако човек мора да мисли или да је луда била, кад је писала тестаменат, или се можда врло бојала живота с оне стране гроба, или напослетку — можда је хтела, да се мало прошали, пре него што оде на онај свет. Још може да буде и нешто четврто, а то је, да је читава историја о тестаменту — гатка. Но било то истина или не, али то стоји, да се неки господичић Талијанац Чеара примио тога, да чини грофици друштво на оном свету. Понеће собом у костурницу марони, макарони и поленте и чекаће мирно, да протече година. Онда ће добити пет милијуна франака, па ће остале године свога живота да проживи у друштву живих жена.

Редак богатун. У Падови је умро Д. Ферари, професор математике у Паризу. Отац му је био војвода и милијунар. Ферари не хтеде узети назива војводе, а што је данас велика реткост, не хтеде ни наследства од оца примити. Имање је остало граду Ђенови у вредности од 20 милијуна лира Данашњи грамзљиви свет рекао би, да је Ферари био луд. Нека суди како ко хоће, тек доста то, да је он био један од оних ретких људи, који не гледе на то, што имају туђа тецива, него хоће својим радом да заслуже своје издржавање.

Медени дани. Мудри језикозналци, који су мало осетљива срца, одредише да „медени дани“ стоје у множини и да та реч нема једнине. Но неки Фелдхујзен, који није Холандез и ако му име казује, доказао да има и један медени дан; он је сутра дан по венчању оставио своју женицу и није јој се више вратио. Млада, Фелдхујзеновица, пре Ана Тауш, пође да тражи свога мужића и у путу дозна, да она управо и није Фелдхујзеновица, него Бухнерка, по што је то право, чесно име њеног мужића. Уједно је дознала сирота жена, да јој је муж побегао с оно нешто сиротиње у Страубинг (у Немачкој), од куда ће се тешко вратити.

Кратке вести. На париској изложби, која ће бити 1900. године намерава се подићи у мањем Кремл у Москви.

— У Могућу (Mainz) намерава опћинско веће, да подигне немачком песнику Хајнеу споменик.

— Острогонску синагогу пре неки дан похарали непознати зликовци.

— Скупљач прилога за породицу осуђеног Владислава Лукача, Ђорђе Тинтару, осуђен је од алибунарског кот. суда на 200 фор. глобе. Да велике слободе код нас!

Новије вести.

Угарски католици и црквена политика. Као што „Пешт-Лорд“ дознаје, сазваће угарски кнез-Примас ове недеље у Будим епископску конференцију. На тој конференцији ће се саветовати: о црквено-политичком положају, о католичкој автономији и о језику предавања на богословском факултету на свеучилишту.

Јубилеј бана Хедерварија. Међу посланицима „народне странке“ воде се преговори, да се у декембру ове године на свечан начин прослави десетогодишњи јубилеј бановања Хедерваријевог. На тој прослави би требали да учествују сви редови у народу и све корпорације у земљи.

Са тројединчког сабора. За председника саборског изабран је досадашњи потпредседник Васа Ђурђевић.

Устанак у Бразилији. „Њу-Јорк-Хералд“ доноси један брзојав из Буенос-Ајреса, по којој се ни мало не верује у вест, да је адмирал Мало прогласио монархију. Адмирал то не може учинити, јер би га бродовље му оставило. А и писма адмиралова говоре о њему само као о републиканцу. Исто тако и по вести „Рајтеровог биро-а“ до 6. о. м. није у Буенос-Ајрес никакна вест стигла о том да је син грофа Аја проглашен за цара бразилијанског.

Експлозија у Марсељу. Међу „вестима“ у овом броју јавили смо о једној великој експлозији у Марсељу. Сумња је пала на анархисте, те је одмах наређена у њиховим становима преметачина и нађени многи податци против истих. Затворена су три страна анархисте.

Са српске скупштине. У седници од 7. новембра усвојила је скупштина са 74 од 81 гласа нацрт за адресу краљу са незнатним додатком Веље Тодоровића о реорганизацији у војсци. Исправак члана одбора за адресу Гершића у погледу преустројства српске дипломације у страним државама у том смислу, да се за та заступства неке квалификације захтевају одбијен је на предлог министра спољ. послова Андре Николића, који је та места као звања поверења крунина обележио. Напредњаци том приликом нису гласали. — У истој седници предата је краљу адреса и отпочета расправа о прорачуну.

Страјка енглеских угљара — свршила се. Угљари и власници угљених мајдана нашли су начина да се споразуму. У Енглеској је услед тога настала велика радост и сви листови честитају лорду Розбери-ју на том успеху. Кад је стигла вест измири тој између угљара и власника мајдана у доњу кућу, посланици су је у глас поздравили. Дневни рад би прекинут и посланици се развиђоше, да се — радују овој измири, којој се нико није надао, да ће тако брзо доћи.

Трговина.

Нови Сад, 9. новембра. Пшеница прве каквоће 7 ф. 10 н. Пшеница средња 6 ф. 80 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 60 н. Наполица — фор. — н. Јечам 5 фор. 20 н. Зоб 6 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. — н. Кукуруз у клипови 2 ф. 50—60 н. Маст 50 ф. Сланина сува 50 ф, дебела пађена 52 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	37—38 н.
„ средњи . . .	35—36 н.
„ лаки	32 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—25 ф.	по комаду.
Јагањци .	—·— ф.	по пару.
Овци . .	7—12 ф.	„

*

Стање воде под Новим Садом.

8. новембра била је 1·81 мет., а 9. новембра 1·77 мет.

*

Штајнбрух. Извештај са свињског трга од 10. до 17. новембра по рим. од трговца г. Косте Брашована.

Трговина ове недеље била је жива.

Недељне просечне цене: Мађарска сортирана роба 320—380 кила тешки 48—48½ новч., 280 до 300 кила тешки 48—48½ нов., матори преко 300 кила тешки 45—46 н., сеоски (Bauernwaare) 45 до 47 новч., српски 41—45¾ н., од килограма, одрачунавајући 45 кила на живот по пару и 4% рабата.

Овд. штанд: од 10. нов. преостало 152205 комада.

Дотерано: из унутрашњости . . .	10822	„
„ Србије	3974	„
„ Влашке	409	„
Отерано: за будимпештански обрт (I—X. срез)	5884	„
за унутрашњост	966	„
„ Беч	217	„
„ Аустријске државе . . .	2142	„
„ Немачку	13465	„
„ друге земље	147	„
„ сапунциницу	78	„
Остаје штанд	144511	комада.

*

Будимпешта, 6. (18.) новембра. Извештај комисионе радње Давида М. Амара.

У тенденцију прошлонедељне житарске пијаце не можемо знатне промене бележити.

Расположење је било мирно, но цене су се држале, а налазимо узрок у том, што је зима на прагу. Иноземске, а особито америчке, пијаце су лабаве, услед тога је и код нас обрт слаб и без воље.

Шеница: За готову шеницу је слабо расположење, млинови су куповали само дневну потребу, без промене цена.

Српском шеницом имали смо сваки дан обрт при непромењеним ценама.

Јуче је продато 74·2 кгр. по фор. 6·20 и боља роба по ф. 6·30. Промет 120.000 м. ц. Довоз 165.000 м. ц. Извоз 9000 м. ц.

Кукуруз, цена боља за 25 н. по ф. 5·10—15. Јечам 10 н. више, по фор. 6·— до ф 6·60. Раж ф 5·60—80. Зоб ф. 6·80 до ф. 7·15.

Термини: Шеници је тенденција мирна. Зоб јефтинија, међутим се кукуруз чврсто држи услед добре воље за куповање. Закључено је: Шеница за пролеће ф. 7·42, за јесен ф. 7·61. Зоб 6·86. Кукуруз ф. 5·02. Репица авг.-септ. ф. 12·10.

Шљиве. Трговина ситнијој роби мало живља, почем је до сад била занемарена. За 85 ком. слабије се пита, заа̂ључне цене крупне робе мало јефтинује. Цене бележимо за новембар:

Српске узанц ф 5·12—25, 100 ком. ф. 8·—, 85 к. ф. 12·75. Босанске узанц 5·75, 100 ком. фор. 8·—, 85 ком. ф. 12·75.

Пекмез. Славонски ф. 14·50. Српски ф. 13·— до ф. 13·50.

Свињска маст по ф. 55·— до ф. 55·50. Све од 100 килограма.

*

Будимпешта, 6. (18.) новембра. Преглед недељног промета производа.

Жито. Са страних тржишта не може се ове недеље ништа повољно јавити; промет је слаб, па се и ове ниске цене једва одржавају. У исто време био је и код нас промет тром и о течају радње у опште нема се ништа знатног приопћити.

Цене су поред промета од 120.000 м. ц. остале непромењене. Довезено је ове недеље око 160.000 мет. центи.

Важније продаје биле су:

Потиско жито од 79—82 кгр. по ф. 7·57½ до 7·70. Подунавско жито од 77·7 кгр. по фор. 7·40 Бачко жито од 78·3 кгр. по ф. 7·65. Влашко жито од 75 кгр. по ф. 6·40. Српско жито од 74·3 кгр. по ф. 6·25, од 75·2 кгр. по ф. 6·35, од 74·7 по фор. 6·27½, од 73·5 кгр. по ф. 6·10, од 74·2 кгр. по ф. 6·20, од 74·2 кгр. по ф. 6·30.

Раж је додуше слабо, али услед слабе воље за куповање, журно пуђена и 10 н. јефтиније продавана. Целокупни промет је изнашао 6000 м. ц. и цене су биле фор. 5·60—5·80 прима каквоћи. За српску и влашку раж дало би се ф. 5·40—5·60 уцариљено постигнути.

Јечам. Домаћа роба је 10 н. скупље плаћана, док се за страну робу могло само 5 н. више постићи. Српска роба вреди ф. 5·95—6·15.

Зоб је остала у цени непромењена. Промета је свега 4000 м. ц. било и плаћано према боји и каквоћи ф. 6·80—7·30. Српска зоб вреди ф. 6·80 до 7·— уцариљена.

Кукуруз франко шлеп станица, могао би се по ф. 4·35—4·40 продати.

Термини су закључени: Узанц шеница за пролеће ф. 7·43—44, за јесен 1894. фор. 7·62—64. Кукуруз за мај-јуни ф. 5·03—04. Зоб за пролеће фор 6·76—77.

Продукти.

Шљиве. И ове недеље највише су се тражиле 85 ком. шљиве, те су и цене за 50 н. скочиле. Стотинке су се једва одржале у цени, а ситнија роба у опште купца тешко нађе. Српске шљиве за новембар бележимо: Узанц ф. 5·25, 100 ком. ф. 8·—, 85 ком. ф. 12·75. Босанске 120 ком. ф. 5·75, 100 к. 8·—, 85 ком. ф. 12·75. Српске узанц-шљиве готова здрава роба по ф 15·—.

Пекмез. Веће количине славонског пекмеза продане су ове недеље по ф. 14·75 и ф. 15·—. Све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 8. новембра.

Дукати — — — — — — —	5 ф. 95 н.	
Наполеондори (20 франака) —	10 ф. 04 н.	
Угарска златна рента — — —	115 ф. 80 н.	
Аустријска златна рента — — —	118 ф. 50 н.	
Угарска крунска рента — —	93 ф. 85 н.	
Аустријска крунска рента — — —	ф. — н.	
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	62 ф. — н.	

ИЗВЕШТАЈ

о „Беседи с игранком“, коју је приредила добротв. задруга Српкиња у Инђији 14. (26.) окт. о. г. уз пријатељско суделовање српског румског певачког друштва.

Добровољна прилога . . .	89 ф. 50 н. и 1 дук.
Од улазница	102 ф. 10 н.
Свега .	191 ф. 60 н. и 1 дук.
Трошак око приређивања .	111 ф. 44 н.
Остаје чистих .	80 ф. 16 н. и 1 дук.

Добровољних прилога дадоше ова господа:

По 9 ф. Др. А. Богдановић адв. из Руме.

По 8 ф. Н. Контић поседник из Инђије.

По 1 дук. Др. Ђ. Живковић лекар из Инђије.

По 4 ф Др. Е. Гаврила из Н. Сада, Н. Петровић посланик из Ст. Пазове.

По 3 ф. Из Руме: А. пл. Скорић предстојник, Т. Богдановић; из Београда: П. Ненадовић; из Ст. Пазове: Гђа Љубиша; из Инђије: Др. Н. Балог, М. Петковић, Миша Николић.

По 2 ф. 50 н. П. Панајотовић из Руме.

По 2 ф. Ј. Татић из Руме, М. Кикић из Београда, В. Поповић из Мартинаца, Н. Поповић из Н. Карловаца; из Инђије: Ј. Ђерђфалвађи, В. Адамовић, Л. Пешић, И. Стеријо, Ж. Вајс. Ш. Вајс.

По 1 ф. Из Ст. Пазове: С. Шимић парох, Др. С. Недељковић, М. Пауновић; из Бешке: С. Дујановић парох; из Руме: Д. Поповић, Др. М. Опачић, С. Крстић; из Митровице: О. Пејчић; из Инђије: Н. Веселиновић, С. Ненадовић, Матовина, Шпајх, Кон књиговођа, Серваци, Н. Н., Козма, Кон, Ункелхајзер.

По 50 н. Из Ст. Пазове: Н. Јанковић, Д. Поповић, Н. Н.; из Инђије: Н. Н., А. Хајниш, Ј. Волф

Свима овим приложницима изриче женска добротворна задруга свију најтоплију благодарност.

Инђија, 1. новембра 1893.

Ленка Николић благајница. **Христина Контић** начелница.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА И СКУПЉАЧИМА „СЕЉАНКЕ“

јављам, да похитају са претплатом и списком имена, ако желе, да им се имена штампају, јер је књига већ у штампи. Новац и спискове треба слати г. Милошу Велицком, учитељу код саборне цркве у Београду.

Књижари за готов новац имају 20% рабата, а претплатници, који желе књигу у лепом повезу имати, нека пошљу место два — три динара или круне.

Јан. М. Веселиновић.

МОЛБА НАШИМ РАТНИЦИМА

гг. официрима, старешинама народне војске и осталим војеним лицима, као и лекарима, свештеницима, чиновницима, учитељима, грађанима, и у опште свима, који су учествовали у нашим ратовима 1876-78. и 1885. године.

Господо и браћо!

Сваком брату Србину, који се поноси српским именом и коме је драга отаџбина Србинова, биће познато, да је у нашим ратовима за слободу и част наше отаџбине било доста светлих примера јунаштва и одважности, умешности и присуства духа; бивало је дирљивих призора пожртвовности и племенитости, а није не достајало ни оданости ни љубави како према општој ствари, тако и према ближњима без разлике у положајима и годинама. Сем тога, покрај све озбиљности догађаја и тешкоће рада, није се у даним случајима губила ни веселост, а бистрина народног духа није се дала спутати, већ би, овде-онде, пробила у свој бујности и оригиналности.

Међу пријатељима и познаницима и данас круже приповедања о појединим догађајима из наших ратова од 1876-78. и 1885. године, која живим примерима потврђују оно, што напред рекосмо, — и била би вечна штета, да се толике лепе и карактеристичне цртице из наших ратовања временом изопаче или чак изгубе и забораве. И патријотски и књижевни обзири стављају нам у дужност: да се толике драгоцене карактеристичне цртице из наших ратовања одрже у вечној успомени, а у свој њиховој оригиналности и једрини. А то се може постићи само тако, ако се прибележи и прикупи, што је могуће више причица и цртица о појединим значајнијим и занимљивијим догађајима из наших ратова.

У том погледу чињени су покушаји од стране појединаца, — али то су, на жалост, били само покушаји. За такав посао није довољно само, што појединац и његови познаници знају. Али, кад сваки, ко што занимљивог зна из наших ратова, то избележи, — па се све такве забелешке прикупи и среде у једну збирку, онда може да се створи једно дело од трајне и неоцењене вредности.

Неколико пријатеља српског витештва решили су се, да приступе збирању таквих забележака, — и у тој цели ево се јавно обраћају с молбом свој г. г. официрима, старешинама народне војске и осталим војним лицама, као и лекарима, свештеницима, чиновницима, учитељима, грађанима и у опште свима, који су учествовали у нашим ратовима 1876-78. и 1885. године: да како знају и у колико знају испишу и уредништву листа „Витеза“ у Београду пошљу податке о појединим карактеристичним и интересним догађајима и призорима из наших ратовања, при којима су било сами учествовали или за које су од других слушали. Да би се у напред отклонила свака забуна, ми изрично напомињемо: да ми не тражимо податке за историју, — већ само скице појединих сцена, које избијају из обичног колосека. Ми желимо да изнесемо низ причица и цртица из доба наших ратовања, од којих би свака била за себе целина. То треба да буде причање појединих интересантних догађаја у маршу и у боју, при одмору и у болници, на стражи као и у канцеларији. За нас ће бити довољно, ако се опис тих појединих догађаја, крупнијих или мање значајнијих, али иначе карактеристичних испише просто онако, како се обично о тим догађајима прича у пријатељским круговима. Ми ћемо се већ сами постарати за што складнију стилистичну обраду. Само би молили ону господу, код којих ова наша молба пађе одзива, да при избору онога, што буду писали, имају на уму да свака, и најмања, цртица има своје језгро, на пр. неко особито јунаштво, смелост, хитрину, истрајност, безбрижност, досетљивост, предност, веру, одушевљење, љубав, част и остале сличне особине било појединих ратника или одреде војске, — било личности, које нису спадале у ред ратника, али су стицајем околности долазиле с њима у додир. Покрај озбиљних сцена нека не пропусте забележити и веселе сцене, у којима се огледа ћудљива игра случајности или природна веселост и бистрина народног духа. Нека би ствар, о којој се прича, изнела ма и само десет реди, — ми ћемо бити захвални на пријатељском податку.

Пошто цел ове збирке не може и не сме бити ласкање појединим личностима, а још мање буди чије карикирање, већ само једино: очување од заборава појединих узоритих и необичнијих догађаја и појава из наших ратова, — то би молили, да се добро пази при именовањима личности. Права имена живих личности ваља употребљавати само у веома важним догађајима и то тек са њиховим знањем, — иначе молимо, да се употребљавају само произвољна имена, или да се у опште избегавају. Но она лица, која су погинула јуначки, или иначе која су страдала при савесном вршењу своје дужности ваља изрично, са правим именом споменути, па ако је могуће још и додати место рођења и ближе животописне податке. Опис места и дан догађаја ваља свуда по могућности верно прибележити, — а ми ћемо проценити у колико дискреција допушта, да се при штампању задрже.

Сав материјал, који по овој молби будемо добили, биће од стручног лица сређен, према потреби разрађен и у току идуће године наштампан у једном зборнику, који ће носити наслов: „Венац прича српских ратника“. У предговору споменућемо са захвалношћу имена све оне господе, који се најдаље до 22. фебруара идуће 1894. године буду потрудили са слањем потребне грађе за ову збирку на адресу: уредништву „Витеза“ у Београду.

Уредништво „Витеза“ ће, са свима рукописима, који на ову цел буду стигли до одређеног рока, поступити по горњој напомени, гарантујући пошиљаоцима, ако желе, дискрецију, а спремно, да увек послужи са потребним обавештењима.

У Београду на дан српског краља Св. Стефана Милутина 1893. год.

Неколико пријатеља српског витештва.

✝

Тужним срцем јављамо свима сродницима и пријатељима, прежалостну вест, да нам се наша премила и незаборављена једина ћерка односно сестра

ЉУБИЦА ЛУЧИЋ

у суботу 23. октобра 1893. после тешког боловања дифтерије у 7-мој години млађаног века у вечност преселила. Тело миле покојнице биће 24. октобра у 3 сахата после подне матери земљи предано.

Лака јој земља и дуг спомен!

У Опатовцу, 23. октобра 1892.

Лазар и Хермина Лучић, родитељи. Ђорђе и Веселин, браћа.

Прво ц. и кр. прив. дунавско паробродско друштво.

РЕД ВОЖЊЕ ПУТНИЧКИХ ПАРОБРОДА

важи од 1. октобра п. р. до 30. новембра.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд, средом и недељом у 3¼ сахата по подне.

Из Новог Сада у Оршаву, средом и недељом у 3¼ сах. по подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: четвртком и недељом у 11¼ сахата пре подне.

Нови Сад, септембра 1893.

Отправништво.

РЕД ВОЖЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. ОКТОБРА 1893. ГОД.

I. Од Будимпеште до Београда:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	1 45	2.35	9.45	7.35	сваког уторника, суботе и недеље
175	Суботица	„	4.56	6.17	5.35	1.46	
193	Чантавир	„	сваког уторника и петка		6.17	2.11	
207	Топола	„		6.50	6 49	2.34	
228	Х. Фекетехеђ	„			7.20	2.56	
234	Врбас-Кула	„		7.21	7.46	3.16	
248	Стари Кер	„		7.37	8.16	3.34	
260	Кисач	„			8 39	3.51	
276	Нови Сад	„	6.41	8.14	9.19	4.19	1.12
279	Петроварадин гр.	„		8.19	9.27	4 25	1.21
281	Петроварадин	„			9.35	4.32	1.31
286	Карловци	„		8.30	9.47	4.41	1.47
296	Чортановци	„			10.09	4.59	2.12
300	Бешка	„		8.49	10.2[illegible]	5.07	2.25
310	Инђија	„		9.00	10.38	5.21	2.47
318	Стара Пазова	„		9.11	11.03	5.43	
326	Нова Пазова	„			11.18	5.55	
332	Батајница	„			11.31	6.06	
347	Земун	„	7.55	9.42	11.58	6.26	
359	Београд	„	8.04	10.00	12.30	7.05	

2. Од Београда до Будимпеште:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	7.49	5.30	8.05	2.35	уторником, суботом и недељом
12	Земун	„	7.57	5.39	8.16	2.48	
27	Батајница	„	сваког уторника и петка		9.11	3.40	
34	Нова Пазова	„			9.22	3.55	
41	Стара Пазова	„		6.36	9.35	4.12	
49	Инђија	„		6.47	9.48	4 31	5.43
60	Бешка	„		7.07	10.18	5.0[illegible]	6 08
64	Чортановци	„			10.26	5 18	6 18
73	Карловци	„		7.24	10.43	5.42	6.52
78	Петроварадин	„			10.53	5.55	7.06
81	Петроварадин гр.	„		3.34	10.59	6.03	7.15
88	Нови Сад	„	9.18	7.47	11.16	6.26	7.23
100	Кисач	„			11.38	7.05	
112	Стари Кер	„		8.16	11.55	7.36	
125	Врбас-Кула	„		8.31	12.18	8·09	
136	Х. Фекетехеђ	„			12.36	8.34	
152	Топола	„		9.00	1.02	9.12	
166	Чантавир	„			1.21	9 41	
185	Суботица	стиже	10.57	9 32	1.45	10.20	
259	Будимпешта	стиже	2.02	1.10	7.30	7.00	

3. Од Инђије до Винковаца и натраг:

Мешовити влак I. III.	Мешовити влак I. III.	Особни влак I. III.	СТАНИЦЕ.	Особни влак I. III.	Мешовити влак I. III.	Мешовити влак I. III.
10.53	1.45	5.36	Инђија	9.43	8.40	4.25
11.07	1.57	5.45	Голубинци . . .	9.33	8.27	4.11
11.27	2.12	5.57	Путинци	9.22	8.12	3.56
11.42	2.25	6 07	Краљевци	9.11	7.57	3.39
11.55	2.36	6.16	Рума	9.03	7.45	3.27
12.31	3.04	6.38	Вогањ	8.45	7.10	2.57
12.50	3.20	6.50	Митровица . . .	8.31	6.51	2 35
	3.44	7.05	Лаћарак	8.16	6.25	
	4.00	7.17	Мартинци . . .	8.06	6.09	
	4.13	7.27	Кувин	7.56	5.52	
	4.35	7.37	Кукујевци-Ердевик	7.46	5.39	
	4.43	7.48	Бачинци	7.39	5 24	
	5.14	8.01	Шид	7.27	5.09	
	5.33	8.12	Товарник	7.09	4.39	
	5 48	8.24	Бановци	6.57	4.20	
	6.03	8.32	Белетовци . . .	6.49	4.10	
	6.17	8.44	Слаковци	6.38	3.50	
	6.33	8.54	Јанковци	6.29	6.39	
	6.46	9.05	Мирковци	6.19	3.21	
	6.56	9.13	Винковци	6.10	3.10	

Има веве са Шапцом — Има веве са Шапцем.

(Лева страна, — од горе доле — казује вожњу од **Инђије** до **Винковаца**, а десна — од доле горе — од **Винковаца** до **Инђије**).

Напомена. Подвучени линијом штампани сати и минути значе ноћно доба и то од **6** сати у вече до **5** сати **59** минута из јутра.

РЕД ПЛОВИДБЕ

парода кр. угар. државне жељезнице

од 23. фебруара (7. марта) 1893.

ДОЛЕ:

Полази из Вуковара са жељ. стан. 4 с. 30 м. у јутро.
„ „ Вуковара вароши . . . . . 5 с.
„ „ Новог Села . . . . . 5 с. 40 м
„ „ Опатовца . . . . . 5 с. 50 м.
„ „ Букина . . . . . 6 с.
„ „ Шаренграда . . . . . 6 с. 20 м.
„ „ Илока . . . . . после 7 с.
„ „ Паланке . . . . . после 7 с.
„ „ Черевића . . . . . 8 с.
„ „ Футога . . . . . 8 с. 30 м.
Стиже у Нови Сад . . . . . после 9 с. у јутру.

ГОРЕ:

Полази из Новог Сада . . . . 1 с. после подне.
„ „ Футога . . . . . 1 с. 40 м.
„ „ Черевића . . . . после 2 с.
„ „ Паланке . . . . . 4 с.
„ „ Илока . . . . . после 4 с.
„ „ Шаренграда . . . . . 4 с. 30 м.
„ „ Букина . . . . . 5 с. 30 м.
„ „ Опатовца . . . . . 6 с.
„ „ Новог Села . . . . . 6 с. 30 м.
„ „ Вуковар у варош . . . . . 7 с. 20 м.
Стиже у Вуковар на жељ. стан. . 7 с. 30 м. у вече.

Пароброд иде до даље наредбе сваки дан осим петка.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈА ВИНА КОД ДОМОБРАНЦА.

Част ми је јавити п. н. грађанству и околини, да сам ове године знатно повећао своју винарску радњу како у **белом** тако **шилеру** и **црном** далматинском вину.

Цена умерена.

С велештовањем

ДУШАН ГРОЗДИЋ

Рума.

1—5

ЗА СТАРЕ И МЛАДЕ ЉУДЕ!

Као најбоља замена свију других лекарија и као најпоузданије и најуспешније средство против сваког катара (истицања) Gonarhhoë, могу се препоручити по лечничком пропису зготовљене

ИНЈЕКЦИЈЕ И ПИЛУЛЕ

ГЛАВНОГ ШТАБНОГ ЛЕКАРА

Дра МИЛЕРА

које се и у застарелим случајевима могу употребити без икаквих злих последица. **Успех се често већ за неколико дана покаже.** — Цена, заједно са потанким лечничким напутком о употребљивању њиховом, јесте: бр. 1. за болести у зачетку 1 фор. 60 новч; бр. 2. за застареле, кроничне болести 2 фор. 50 новч., а за оне којима се шаље поштом, 25 новч. више за омот. — Једино главно стовариште, где се и производе, јесте: **St. Georgs-Apotheke, Wien, V/2. Wimmergasse Nr. 33.**, камо и писмене поруке ваља упућивати. 1—37

ИЛОЧКА СРЕСКА

ШТЕДИОНИЦА

У ИЛОКУ 2—3

ПЛАЋА ЗА НОВЧАНЕ УЛОГЕ

7% камате.

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ СРЕЋАКА

I. КЛАСЕ 7-ГА КОЛА КР. СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ ЗА ПРИВРЕДНЕ ЦИЉЕВЕ.

ПРВО ВУЧЕЊЕ БИЋЕ 10. ЈАНУАРА 1894. ГОД.

ОД 30.000 СРЕЋАКА ИМА 15.000 ДОБИТАКА.

Главни згодитци: 150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000 динара итд.

ЦЕНА СРЕЋКАМА:

(1/1) цела стаје 24 динара | (1/4) четвртина стаје 6 динара
(1/2) половица стаје 12 динара | (1/8) осмина стаје 3 динара

Подписати продају исте срећке и **под гаранцијом.** Ближа извешћа као и план извлачења, слаћемо играчима на захтев безплатно. За тачну и солидну услугу јамчимо.

МОРДОХАЈ КОЕН И СИН

1—10 **овлашћени продавци кр. срп. држ. кл. лутрије, Београд.**

Сребрна медаља 1879. Стојни Београд.

КАРЛ МИЛЕР

ПОЗЛАТАР У ВЕЛИКОМ ВАРАДИНУ.

Златна медаља 1886. Вел. Варадин.

По што сам постигао велико искуство у зготовљавању **ИКОНОСТАСА** и осталих црквених намештаја, узимам себи слободу да се препоручим пречасном правосл. свештенству.

Нових иконостаса, предикаоница и осталих намештаја примам ја на позлату, тако исто примам столарске послове и резарске, мраморисање и премазивање лаком. Примам зготовљавање икона по православном типу, као и смештање ових.

Примам уз умерену цену обнављање старих иконостаса и сликање целе цркве.

Шиљем бесплатно по послатој мери потребне нацрте за иконостасе и остале црквене намештаје.

Препоручујући се најтоплије пречасном свештенству и црк. општинама јесам понизни у Великом Варадину, фебруара 1893.

МИЛЕР КАРЛ

71 20—20 позлатар и зготовљач црквеног намештаја.

Умољавам, да писма буду на мађарском или немачком језику.

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.